

2. Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2016. 445 с.

3. Зозуляк О. І. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичний та практичний аспекти : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. 432 с.

4. Стефанчук М. О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості її здійснення : монографія. Київ : АртЕк, 2020. 479 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-324-8-9>

ON THE ISSUE OF PERSONAL DATA UNDER EU LAW

ДО ПИТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

Токарева В. О. Токарева В. О.

<i>PhD in Law,</i>	<i>кандидат юридичних наук,</i>
<i>Associate Professor at the Department</i>	<i>доцент кафедри цивільного права</i>
<i>of Civil Law</i>	<i>Національний університет</i>
<i>National University "Odesa Law Academy"</i>	<i>«Одеська юридична академія»</i>
<i>Odesa, Ukraine</i>	<i>м. Одеса, Україна</i>

Розвиток цифрового суспільства цифрової економіки, е-держави [1] та євроінтеграційних процесів вносять свої неминучі трансформації, де обробка даних з одноразової дії, перетворюється у майже безперервний процес. Суб'єкти даних, не усвідомлюють масштаби даних які збираються та обробляється та факту такої обробки, коли втрачається межа між персональними та не персональними даними [2]. Розбудова цифрової економіки заснованої на інформаційно комунікаційних та цифрових технологіях, електронної держави та забезпечення доступу до інформації громадян, органів державної влади та місцевого самоврядування, ставить нагальним питання забезпечення належного захисту персональних даних, а з тим і питання їх визначення та відмежування від не персональних даних та інших суміжних категорій.

З урахуванням зазначеного та прийняттям Регламенту ЄС 2016/679 який замінює Директиву про захист персональних даних ЄС 95/46 який є документом прямої дії в усіх державах ЄС та поширюється на

організації та компанії, які збирають та обробляють персональні дані резидентів та громадян ЄС, в умовах стрімкої інтеграції європейське співтовариство актуальним стає потреба відповідності українських компаній стандартам ЄС у галузі захисту персональних даних.

Відповідно до статті 4 Регламенту ЄС 2016/679 персональними даними розуміється будь-яка інформація, яка відноситься до ідентифікованої або фізичної особи яка підлягає ідентифікації («суб'єкт даних»); ідентифікованою фізичною особою розуміється особа, яка може бути ідентифікована прямо або опосередковано, зокрема, за допомогою посилення на ідентифікатор, такий як ім'я, прізвище, ідентифікаційний номер, дані про місцезнаходження, онлайн-ідентифікатор або один або декілька характерних для зазначеної особи фізичних, фізіологічних, генетичних, духовних, економічних, культурних факторів або посилаючись на фактори соціальної ідентичності.

Відтак Регламент ЄС 2016/679 навмисно передбачає досить широке визначення персональних даних, яке не має чітко встановлених меж та єдиних критеріїв, для того, щоб охопити максимальну велику кількість даних. Попередня діюча Директива 95/46/ЄС про захист фізичних осіб при обробці персональних даних та про обіг таких даних, [3] передбачала застереження, що: визначення поняття персональних даних навмисно дається досить широким, аналогічно визначенню передбаченому Конвенцією Ради Європи про захист фізичних осіб під час автоматизованої обробки персональних даних, щоб охопити всю інформацію пов'язану із особою. З цією позицією надалі погодився парламент ЄС, зазначивши, що визначення поняття «персональних даних» має бути досить загальним, щоб охопити досить широке коло даних, пов'язаних із особою яка ідентифікується. Надалі ця думка була підтримана Радою ЄС та знайшла подальше відображення у судовій практиці ЄСПЛ.

Аналіз Позиції WP29 4/2007 звертає увагу, на такі складові елементи у конструкції визначення персональних даних передбачених Регламентом ЄС 2016/679: «будь-яка інформація», «що стосується», «ідентифікованої особи або фізичної особи яка підлягає ідентифікації». За допомогою цих елементів законодавець запровадив алгоритм виявлення та віднесення даних до персональних даних з поміж решти оброблюваних даних. Необхідно брати до уваги, що в окремих випадках встановлення критеріїв розмежування персональних даних від неперсональних є досить неоднозначними, що може ускладнювати відмежування означених категорій на практиці.

Регламент ЄС 2016/679 передбачає під суб'єктами даних виключно фізичних осіб, що автоматично призводить, до того, що данні які стосуються юридичних осіб не визнаються персональними даними.

Не визнається персональними даними, інформація, стосовно померлих осіб, оскільки померлі не виступають суб'єктами цивільного права.

При визначенні того як відносяться данні до конкретної особи необхідно приймати до уваги кількісні характеристики отримуваних даних та якісні характеристики, такі як зміст, мета для якої провадиться збір. Аналогічно зміст, мета та результат в якості елементів кожний з яких незалежно від наявності інших, може зробити будь-яку інформацію такою, що «стосується» суб'єкта називає Позиція WP29. Інформація може стосуватися суб'єкта за змістом, якщо вона про конкретну фізичну особу, наприклад, результати здачі іспиту, номер телефону конкретної особи, профіль певного користувача в соціальній мережі. Інформація може стосуватися суб'єкта за метою, якщо вона використовується або, найімовірніше, може бути використана з метою оцінки, впливу на статус або поведінку суб'єкта, прояву певного відношення до суб'єкта. Наприклад, список відвідувань сторінок в Інтернеті співробітниками компанії може бути використаний для моніторингу ефективності впродовж робочого часу кожним співробітником, або з метою блокування певних сайтів певним співробітником. Інформація може стосуватися суб'єкта персональних даних, навіть за відсутності ознак «змісту» та «мети», якщо є ознака результату: якщо обробка даних, найімовірніше, вплине на права та інтереси суб'єкта, наприклад, у разі навіть не істотної зміни відношення оточуючих до особи, вплине на виокремлення особи у серед його кола оточуючих. Наприклад, інформація про школяра, що його родичі отримали нагороду Праведник народів світу може призвести до глузування та знущання з боку однолітків. Ці три елементи відношення даних до суб'єкта застосовуються кожен окремо, але, якщо є хоча б один елемент, немає потреби виявляти інші два – дані визнаються такими, що відносяться до суб'єкта. Тож, при встановленні чи відносяться данні до неперсональних, необхідно приймати до уваги, чи можна визнати за правом ЄС дані про об'єкт до персональних даних за умови, якщо такі дані дозволяють ідентифікувати суб'єкта даних.

Третім елементом який покликаний встановити, чи відносяться дані до персональних даних є – стосуються «ідентифікованої або фізичної особи яка підлягає ідентифікації». Означене має кваліфікуюче значення для номерів телефонів та інших номерів, характеристик об'єктів, живих істот, які стосуються суб'єкта даних.

Позиція WP29 визначає особу як таку, що підлягає ідентифікації, якщо вона ще не ідентифікована, але її можна ідентифікувати безпосередньо, наприклад, за ім'ям (якщо воно дозволяє виокремити суб'єкта з поміж інших) або опосередковано – за номером паспорта, автотранспортного засобу, телефону або комбінації істотних ознак, що дозволяють виокремити суб'єкта (за віком, місцем проживання, зовнішнім виглядом тощо).

Данні «які відносяться до», включають не лише інформацію про самого суб'єкта даних, але й про належні йому або пов'язані з ним об'єкти. Наприклад, домашніх тварин та характеристики цих об'єктів, такі як вартість, стан зношення, серійний номер, діагноз, результати аналізів та обстежень тощо. Так, в окремих випадках інформація, що стосується об'єкта, може опосередковано бути джерелом інформації про особу. Вартість транспортного засобу є даними про об'єкт, а інформація про сплату транспортного податку власником зазначеного транспорту може визнаватися в якості персональних даних. Дані можуть як безпосередньо стосуватися фізичної особи (як ім'я, ДНК, чіп біометричного паспорта, RFID–мітка), так і опосередковано (наприклад, логи телефонних дзвінків на роботі) або можуть залежно від їх використання породжувати наслідки для фізичної особи (наприклад, GPS-дані у службових автомобілях).

Водночас вірогідна або гіпотетична ймовірність ідентифікації суб'єкта не робить автоматично інформацію персональними даними. Якщо можливість ідентифікувати суб'єкта відсутня або досить низька, такі дані не будуть визнаватися персональними даними. Означена теза, може бути використана контролером в якості маніпуляції та виправдання збору персональних даних яке не мало наміру ідентифікувати особу, персональні данні якої збираються. Проте за номерами телефонів, автотранспортних засобів, карток, особу можна ідентифікувати у разі співставлення цих даних із даними з інших баз, наприклад, в випадку міжвідомчого обміну даними, отримання даних від операторів мобільного зв'язку, камер відеоспостереження на вулиці.

З урахуванням зазначеного, слід констатувати, що тлумачення персональних даних та неперсональних даних у вітчизняній доктрині неминуче буде зазнавати змін з урахуванням положень законодавства ЄС та євроінтеграційних процесів. Підходи розроблені у законодавстві ЄС характеризується досить широким тлумаченням персональних даних та подекуди складністю відмежування персональних даних, від інших даних які є неперсональними. Означене ставить потребу подальшого дослідження аспектів пов'язаних із персональними даними для підвищення рівня правової визначеності та імплементації напрацьовань у вітчизняне законодавство.

Література:

1. Токарева В.О. Віртуальна ідентичність як проєкція фізичної особи у мережі Інтернет The European dimension of modern legal science : Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. С. 406-418.
2. European protection in good health? / ed. by S. Gutwirth, R. Leenes, P. De Hert, Y. Poullet. Springer, 2012. P. 323.
3. Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data // OJ L 281. 23.11.1995. P. 0031–0050.